CULTURÀLIA

Número 20 CENTRE CULTURAL DE TÀRREGA Maig 2001

TÀRREGA

2 i 3 DE JUNY DE 2001

C/ Carme i el Pati de 10 a 21 hores

2A FIRA DEL MEDI AMBIENT

LA FESTA MAJOR DE MAIG

Excursió a Toulouse

El banc del sinofos

sumari

2· Editorial
per Miquel Aguilar

3-4· **La Festa Major de maig** *per Miquel Aguilar*

5· **La ceràmica negra de Verdú** *per Jaume Espinagosa*

6-7· **El banc del sinofos** *per Josep M. Giribet*

8· **Què vol veure?** *per Albert González Farran*

9· **L'art postal a Ponent** *per Joan Borda*

10-11· **Fira del medi ambient** *per Grup GEMA*

12· **Mirades i percepcions** *per Ermengol Puig*

13· **Literatura** *per Miquel Aguilar*

14· **Cara a cara** *per J. B. Solé i Francesc Gasull*

15· **Marcians a la catalana?** *per Gerard Martínez Minguell*

16· **Jocs tradicionals** *per Francesca Bardají*

17· **Ràdio Tàrrega** *per Francesc Gasull*
Notícies de la biblioteca *per Carme Asensio*

18· **El primer Sant Jordi amb les entitas al carrer. Les tertúlies del divendres** *pel Centre Cultural*

19· **Excursió a Toulouse** *per Joan Ros Poch*

20· **Agenda / Humor**

editorial · editorial · editorial · editorial

La revista Culturàlia, editada pel Centre Cultural de Tàrrega, va complir el passat mes d'abril, després de quatre mesos sense sortir al carrer, el seu tercer aniversari. El consell de redacció d'aquesta publicació, molt satisfet de reemprendre la trajectòria propagadora de la vida social i cultural targarina, ha optat com sempre per a continuar en la seva línia habitual, fent un recull mensual d'articles de col·laboradors nous o habituals i plasmant sobre paper les activitats més rellevants del Centre Cultural.

De forma gratuïta i amena, des d'aquell llunyà abril del 1998, la revista ha tingut diversos formats i també diversos col·laboradors. Si bé la iniciativa va començar amb tres fotocòpies grapades, una imatge ben humil que mostrava els inicis d'un projecte per consolidar, el juliol del mateix any ja es presentava en forma de revista: contenia vuit pàgines i ja s'hi havien incorporat les seccions de cinema i de les tertúlies del dijous (actualment realitzades en divendres).

L'octubre del 1998, tot i conservar el nombre de pàgines, el paper imprès ja era de major qualitat. A la portada s'hi anunciava la "Primera Gala Premis Culturàlia", un certamen prou conegut avui per les autoritats artístiques i culturals de la nostra ciutat; a l'interior, una nova secció prenia forma: els jocs tradicionals i la seva recuperació. La primera entrevista que Culturàlia va publicar, aquest mateix mes, fou a l'escriptor cerverí Josep Maria Madern, que afirmava: <<En literatura no sóc un corredor de fons, sóc un sprinter>>.

El quart número, aparegut el desembre del 1998, ja presentava el format que coneixem en l'actualitat, tot i que de dimensions poc més reduïdes. La literatura començava a tenir presència en les pàgines de la revista, amb una crítica al llibre El déu de les coses petites, d'Arundhati Roy. Semblava que el projecte que havia estat, humilment, fruït de l'esforç del Centre Cultural en el seu 30è aniversari, ja s'encaminava cap a un llarg i pròsper futur.

D'aquesta manera i fins el número 17, aparegut l'abril del 2000, la revista es mantingué sota la mateixa imatge i sota la mateixa línia de treball. S'hi havien incorporat les notícies de la biblioteca i la crònica de les excursions a l'entorn, havien col·laborat diferents persones i el consell de redacció havia variat lleugerament, però la iniciativa de materialitzar la vida social i cultural targarina ja tenia un nom inconfusible: Culturàlia.

Tres anys després d'aquell ja llunyà 1998, sembla que la nostra publicació ja compta amb una consistència prou sòlida com per a no patir cap altre daltabaix econòmic, ideològic o polític. Sembla que Culturàlia està en condicions d'establir-se com a revista cultural de l'Urgell, gratuïta i rigorosa, a l'abast de tots aquells que, com els fundadors del Centre Cultural fa més de trenta anys, són <<emprenedors i preocupats per donar resposta a un seguit de, més que mancances, exigències d'una societat targarina sempre inquieta>> (extret de l'editorial del primer número de Culturàlia).

A tots els socis, col·laboradors i lectors, feliç aniversari i gràcies pel suport rebut durant tota aquesta llarga temporada... i per molts anys.

REVISTA *CULTURÀLIA* · Núm. 25 maig de 2001
Direcció: Miquel Aguilar
Consell de redacció: Carles Domingo, Jaume Espinagosa, Gener Gonzalvo, Josep M. Ricard, Pep Vall.
Col·laboradors: Carme Asensio, Josep M. Giribet, Ermengol Puig, Albert González, J. B. Solé, Francesc Gasull, Francesca Bardají, Joan Borda, Gerard Martínez, Joan Ros.
Edició: Centre Cultural de Tàrrega, C. de les Piques, 1 25300 Tàrrega
Disseny i realització: Central de Disseny Tàrrega SL

Els articles publicats a *Culturàlia* només reflecteixen el parer de qui els signa. El Consell de redacció de la revista es reserva el dret de publicar o no les cartes adreçades al director i de resumir-ne els continguts.

Dipòsit Legal: L-1528/98

LA FESTA MAJOR de maig

Com cada mes de maig, sempre entorn de la tradicional Festa Major, els carrers de la nostra ciutat s'omplen d'activitat i vida, de solemnitat i participació ciutadana. Cada any, i cada cop en més mesura, el poble targarí s'aplega durant uns dies en germanor per a celebrar la seva festa, per a viure amb intensitat el gran ventall d'entreteniments que s'han preparat especialment pel gaudi i el trencament de la monotonia. Enguany, la Festa Major de Maig s'ha caracteritzat pel nombrós públic assistent a tots i cadascun dels actes establerts, dels aplecs, de les fires, de les exposicions i dels espectacles lúdics i musicals.

La tradició va estar present, per una banda, amb l'ofrena floral als patrons de la ciutat i amb la solemne entrada de les Santes Espines. Les majors personalitats targarines, acompanyades pel conseller Josep Grau, van acompanyar aquest darrer acte, amenitzat pels campaners de les Borges Blanques. També cal destacar el conveni de retorn d'un dels apòstols de l'antiga església romanico-gòtica de Tàrrega, recuperant d'aquesta manera un emblema de la nostra ciutat. L'aplec sardanista del diumenge i la XV Trobada de Gegants i Capgrossos, amb l'exhibició de l'home de la barra, van posar el toc popular i nacional als actes tradicionals.

El teatre també va ser protagonista, en dues ocasions, dels actes de la Festa Major. Una producció targarina, a càrrec de la BAT, va aconseguir una bona crítica i una fantàstica entrada al Teatre Ateneu; El gran egoista, de Tàpias i Vendrell, va retratar el conflicte intergeneracional que pateix una família petit-burgesa, amb el drama que suposa el possible trencament de l'harmonia familiar. Ja en dues sessions i amb una expectació sense precedents, La jaula de las locas, de Poiret i interpretada per Paco Morán i Joan Pera, va omplir per partida doble el Teatre Ateneu. Una funció infantil, conduïda pel Kimet Clown, va oferir l'alternativa teatral als més joves de la ciutat, amb màgia i il·lusió, gags diversos i molta diversió.

Els espectacles musicals, realitzats bàsicament a la Plaça de les Nacions sense Estat, van reunir multitud de joves i grans al compàs dels més variats ritmes: des de l'orquestra Bellisima fins els Alquimistes Folls, passant pels Zea's o els Papa Joe's Ramblin' Band. La música sacra tingué també bona representació amb el VI Cicle de Cambra de l'Escola Municipal de Música de Tàrrega, triant com a escenari d'actuació l'Ateneu.

Per sisè any consecutiu, el club motard Cavall de Ferro va organitzar la concentració motorista que, aquest any, ens presentava la novetat de la primera trobada de camions.

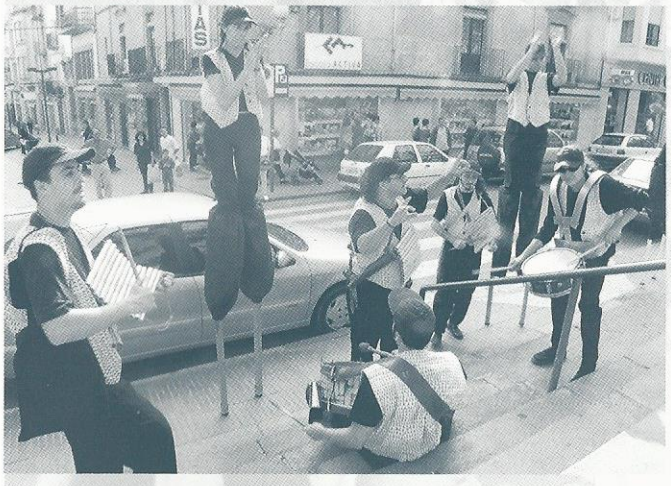

Fotos: "Comarques de Ponent"

Centenars de motos de tots els models es concentraren al polígon La Canaleta i, dissabte a la tarda, a la Plaça Major. L'actuació del grup Timbals i la presència d'una disco mòbil va animar també aquesta activitat, que podem començar a assegurar que va "sobre rodes".

L'esport fou també un incentiu pels visitants i els habitants de la vil·la de Tàrrega, tenint en compte la multitud d'activitats organitzades i els partits disputats aquesta jornada. El bàsquet del Club Natació Tàrrega, l'interessantíssim derbi entre la UE Tàrrega i el Balaguer, la tirada de bitlles popular del grup GEMA, la patinada del Club Ciclista, el I Quart de Marató Ciutat de Tàrrega, l'handbol de K-Meloth o el futbol sala de Foment Targarí, van ser els plats forts dels amants de la competició i la salut.

La Firacóc i el 14è Aplec del Cóc, ambdós situats a l'Antic Mercat Municipal, van donar a conèixer la tradició pastissera i fornera de les nostres contrades. Amb la inauguració a càrrec de Joan Oró, lleidatà il·lustre i científic prestigiós, la Firacóc comptà amb una vintena de paradistes i un èxit d'assistència que va desbordar l'espai i les existències. L'Aplec del Cóc, organitzat pel grup d'Escoltes i el GIC, va contribuir també a la gran participació ciutadana i la massiva concentració d'assistents a un mateix acte. Milers de persones es reuniren a la Plaça de les Nacions sense Estat per a degustar la gastronomia típica exposada i per a gaudir d'una esplèndida tarda, amenitzada per la música de Bellisima.

Ja des de feia alguns dies, però especialment durant la Festa Major, les exposicions situades al Museu Comarcal de l'Urgell i a la Sala Marsà van comptar amb una afluència de públic considerable. Les fotografies de la Vall de Boí, inaugurades el dia 4 de maig, presenten els racons més emblemàtics de la vall universal i els seus paisatges més impressionants. La madrilenya Núria Vernacci, passant ja a l'art pictòric, va presentar les seves obres coloristes i naturals el passat dia 5 de maig, mostrant la cara més càlida i acollidora de la natura i la fauna d'arreu. Per últim, dins dels actes de la Festa Major de Maig, Josep Planes inaugurà la seva col·lecció d'increïbles bodegons, on el treball de la llum i les transparències són d'un excel·lència digna de veure.

La solidaritat també va tenir lloc entre la tradició i la diversió, ja que l'Associació de Familiars d'Alzheimer de Tàrrega i Comarca van organitzar una tómbola benèfica amb què, a més de donar a conèixer la seva causa, van recaptar fons per a continuar i millorar la tasca que voluntàriament realitzen.

Miquel Aguilar

UN DOCUMENTAL PER A LA HISTÒRIA DE L'URGELL:

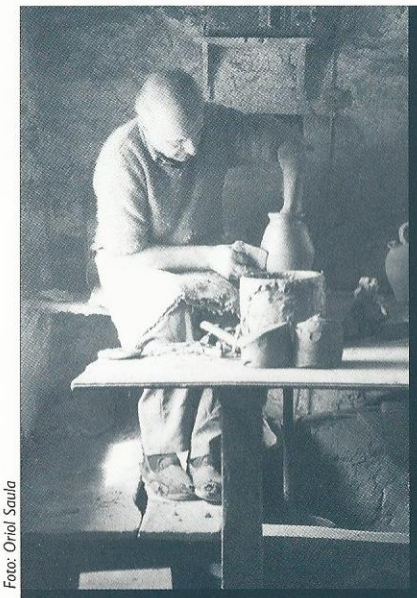

Foto: Oriol Saula

LA CERÀMICA NEGRA DE VERDÚ

per Jaume Espinagosa Marsà

Segons la clàssica definició de museus de l'ICOM –Consell Internacional de Museus, organització internacional no governamental que depèn de la UNESCO-, un museu és una "institució permanent, no lucrativa, al servei de la societat i del seu desenvolupament, oberta al públic i que adquireix, conserva, investiga, comunica i exposa dades materials de les persones i del seu entorn per a finalitats d'estudi, educació i gaudi".

El preludi d'aquesta definició ve a tomb per tal d'emmarcar explícitament l'elaboració d'un vídeo sobre la ceràmica negra de Verdú, dins de les feines pròpies d'un museu adaptat a la societat de la informació.

El documental que ens ocupa, escrit i dirigit, amb la minuciositat que li es pròpia, per l'arqueòleg i conservador del Museu Comarcal de l'Urgell, Oriol Saula Briansó, és un excel·lent treball d'investigació sobre tot el procés d'elaboració artesana de la ceràmica negra verdunina, centrat en Josep Font, el darrer terrissaire que encara utilitza el forn morú o de llenya. També és un treball de recerca historiogràfica, gràcies als comentaris de l'historiador Ramon Boleda, fins a remuntar-nos als orígens d'aquest ofici a la vila de Verdú. Nogensmenys, es donen a conèixer diverses troballes de peces de ceràmica verdunina d'excavacions arqueològiques que des del museu s'han realitzat en aquestes contrades.

Una vegada enllestit tot el treball historiogràfic i etnogràfic, s'ha hagut d'adaptar als cànons dels guions dels documentals audiovisuals, fent una decidida aposta pel component didàctic del tema exposat.

Aquest documental, per tant comunica i exposa dades sobre les persones i el seu entorn amb una clara finalitat d'estudi, educació i gaudi.

La narració va acompanyada d'unes belles imatges, tot en perfecta sintonia. Certament la veu diàfana i profunda del locutor, Jaume Brufau, és un valor afegit gens menyspreable de cara a l'arrodoniment final del document etnogràfic.

Amb la realització d'aquest vídeo el Museu Comarcal de l'Urgell compleix amb els seus objectius de sempre: la recerca, l'estudi i l'elaboració d'informació per després comunicar-la amb una explícita voluntat d'apropar els coneixements assolits a la societat amb la qual vol estar estretament relacionat i que dóna sentit a la seva existència.

Per acabar, des del Museu Comarcal de l'Urgell, manifestem el nostre profund agraïment a tots els qui han col·laborat en fer realitat el present projecte cultural i ens sentim especialment orgullosos de la generositat i sensibilitat demostrada pels ajuntaments de Verdú i Tàrrega en apostar decididament a favor d'aquest treball.

La col·laboració és el camí que ens porta al futur.

EL BANC DEL SINOFOS

Josep M. Giribet

Són les deu del matí d'un dia qualsevol en un poble qualsevol. El banc del sinofos està buit. Arriba el primer ocupant, el Pep de cal Sastre, un pagès jubilitat ja fa molts anys. Camina recolzat en una mangala, doncs li falla la cama dreta per culpa d'una artrosi al maluc i el desgast de tants anys de treball.

S'assen, mira a dreta i esquerra, espectador d'aquell tràfec matinal mentre treu la petaca del tabac i el llibret de paper disposant-se a fer un cigarret ara que no el veu ningú. Aquests elements té bona cura d'amagar-los, doncs la seva jove li té prohibit fumar, puig a més de ésser-li dolent per la salut, omple de socarrims les camises i els pantalons.

Mentrestant, arriba el Ramon de ca la Paneta, que és un home tossut com cap altre i sempre porta la contrària, per no perdre el costum. El Pep li diu: "bon dia, Ramon," a la qual cosa ell contesta: "ja en parlarem al vespre".

Van arribant el Sisco de cal Pelat, el Ton de la carretera, i altres que fóra llarg d'anomenar.

Durant un estona no es fa cap reflexió, sols es sent el colpejar monòton de mangala del Pep com si fos el ritme d'una música de fons en aquella pausa momentània dels assistents.

Passa un xicot dalt d'una moto a tot gas amb el tub d'escapament lliure. "Aquests xicots no tenen res al cap", comenta un, "a les meves mans haurien de caure", diu l'altre, "els faria anar a peu, com abans... els donen massa capricis", comenta un tercer. De cop i volta, passa una senyora imponent, més carregada de corbes que les costes del Garraf. La reunió s'anima, el Ramon de ca la Paneta, que se les dóna de valent, diu: "a aquesta tia encara hi faria el meu paper", a la qual cosa tots contesten: "no re li faries, no veus que no t'aguantes?, com que no m'aguanto, et vols jugar mil peles a fer una correguda d'aquí a la punta del passeig, que et deixaria a mig camí?", "no, perquè em fa por que t'hauriem de plegar, i tot serien compromisos".

Una pausa llarga sols trencada pels copets de mangala del Pep com si volgués posar ritme a aquell silenci...

Passa una recolectora de cereals i el Ramon diu: "quins avenços hi ha avui, amb aquestes màquines en quatre dies han segat i batut. Abans sí que érem de pena, tot l'estiu el passàvem segant i batent senser fer cap festa, i el més trist era que amb tant treballar, no portàvem mai ni un duro a la butxaca".

"Sí, però disfrutàvem d'una altra manera, "deia el Pep", el poder abraçar una noia tot ballant ens produïa més sensació que al jovent actual emportar-se-la al llit. Jo recordo que un dia, a mig ball, es van apagar els llums i a ella li vaig donar un petó que ben bé s'hi va donar. Al meu voltant tot eren xiscles, les mares assentades a les llotges, estaven angunioses, tement el pitjor. "jo", deia el Sisco, "vaig arribar a tocar-li les lligacames. Ella va xisclar, però ho aguantava", "sí, sí, aneu cantant. Això s'ha acabat, ara a viure de records", va sentenciar el Ramon.

"Aquest jovent d'avui, que van carregats de quartos, allí els voldria veure: segant amb dalla i tocant la tanda al batre amb un sol que esberlava les pedres."

"Estan mal acostumats", diu el Ramon de ca la Paneta, "ja els arreglaria el cuento jo, enlloc d'anar amb els llibres sota el braç fins als vint anys per no aprendre res, els donaria una aixada i a cavar tot el dia. Ja veuries com els baixarien els fums."

Una altra pausa i toquets de mangala del Pep. De sobte, un dels contertulians diu: "sabeu el que ha passat? Aquesta nit han entrat a la botiga de cal Taverner i li han pres els calés del calaix i unes quantes capses de galetes."

Noi, no hi ha res salvat, ara els lladres estan protegits i no els facis cap rascada doncs encara te la carregaràs. Al menys, en temps de Franco, d'això n'estàvem guardats." "sí, però", diu un altre, "guardats dels lladres petits però no dels grossos. No m'en parlis del Franco, que allò era una vergonya. La Guàrdia Civil per no res clavava unes pallisses que et deixaven baldat," a la qual cosa un replica: "sí, però al menys anàvem a dormir tanquils."

Pausa llarga amb els toquets intermitents. "A cal Silet diu que han fet tan bona collita? Jo ahir el vaig veure passar sis vegades amb la carreta plena d'ordi. Al menys comptant vuit mil quilos per viatge son vora cinquanta mil quilos. Posem-los a vint pessetes valen un milió de pessetes!"

"Sí però", diu el Sisco de cal Pelat, "en aquella casa tants com n'entren en gasten, sempre estàn empenyats. Aquella jove és més gandul que el jeure i, a més, gastaria el sol abans de sortir."

Aquí intervé el Peret del Sostres, un home molt sossegat que aguanta les crítiques dels tertuliants d'aquell banc amb molta paciència i diu al Sisco: "mira, Sisco, valdria més que et cuidessis de casa teva, que ja tens prou feina, enlloc de cuidar-te dels demés."

Per al savi, la força de l'atzar és no res. Epicur

Ja hi som, els ànims es van escalfant, creuant-se acusacions, fins que arriba un moment que el de la mangala para de colpejar, dient: "escolteu, nois, a què em vingut aquí: a barallarnos o a descansar? Així que posemnos tranquils de una vegada.

Pausa, ara la mangala del Pep colpeja mès neviosa, és la ressaca de la discussió, un enfrontament absurd que sortosament dura pocs minuts.

"Quina calor fa avui! L'home del temps, a la tele, ha dit que es presenten temporals. Ara a l'estiu no n'hauriem de veure cap, de temporal, doncs no porten res de bo. us en recordeu de la pedregada de l'any 88? Queien pedres grosses com ous de gallina! Em sembla que era el quinze d'agost. "No", diu un altre, "que era el disset", "Que no que era el quinze". "Vas equivocat, el disset era dimarts." "Com pot ser en dimarts si a jo em va agafar a mercat de Tàrrega?" "Que no", "que et dic que sí..."

Pausa... La mangala del Pep ja no colpeja, està fent una becaina recolzat en la capçalera del banc.

El Ton de la carretera es mira el rellotge dient: "nois, és vora la una, jo m'en vaig a dinar, vosaltres féu el que vulgueu." "Jo també", diu el Sisco. Un a unes van aixecant dient-se un a l'altre: "jo, si no fossin aquestes camotes!", l'altre diu: "les cames rai, si tinguessis el mal d'esquena com jo, tota la vida de portar sacs a l'esquena. Total: per què?".

"Anant fent", diu el Sisco, "la qüestió és que el govern ens vagi pagant, perquè si s'acabessin les pensions aleshores sí que la ballaríem. Segurament que ens passarien aquest mals i ens en vindria un altre de més dolent, que en diuen mal de la gana."

El Ramon toca al Pep: "noi, desperta, que hem d'anar a dinar, o et vols quedar sol aquí?. "El Pep s'aixeca, agafa la mangala dient: "nois, fins demà si Déu ho vol". I, tris-tras, enfila carrer amunt tot remuquejant: "si no fos..."

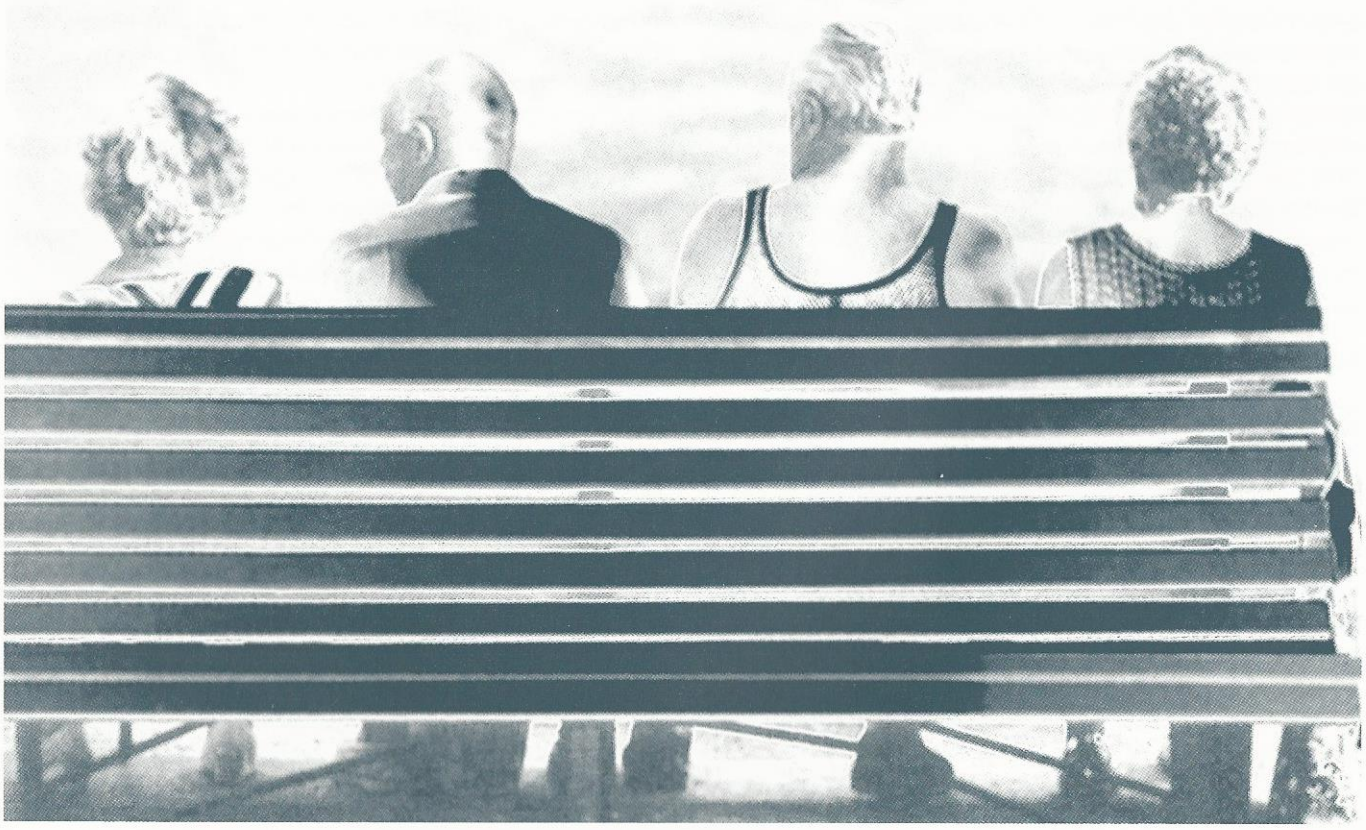

La innocència troba menys protecció que el crim. La Rochefoucauld

Què vol veure?

Albert González Farran

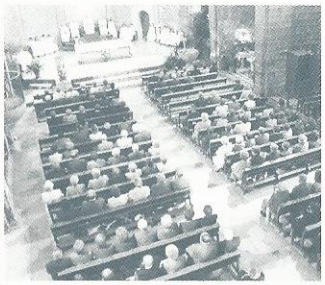

Fotos: "Comarques de Ponent" i Policia Local de Mollerussa

Li proposo un joc. Un joc molt fàcil.

Abans de començar a llegir aquest article, ha fet un cop d'ull a les fotografies? I quines ha mirat primer? Aquelles on vénen representades les festes, la cultura, la política i la societat sota les seves formes més avorrides, o bé aquelles en què la catàstrofe, la injustícia, la violència i aquell punt desitjat de sexe hi són la part protagonista.

Els dos grups d'instantànies pertanyen a esdeveniments que realment han passat a les nostres mateixes comarques i encara que molts no ho vulguin, són més freqüents les de l'esquerra que les de la dreta. Però malauradament, els mitjans de comunicació van plens sempre d'esdeveniments que atrauen la nostra curiositat, que remenen els nostres impulsos més sanguinaris i que alimenten la nostra tafaneria. I d'això en diuen realitat.

Tot sovint reflexionem si els mitjans de comunicació reflecteixen allò que passa realment, o bé si es limiten a ensenyar-nos allò que ens estimula. Què són els diaris, doncs? Un pont entre l'individu i la societat, o bé una simple joguina empresarial que busca sempre el finançament més lucratiu? Es tracta d'un servei en què l'ètica i el compromís hi juguen un paper clau, o per contra és un producte de mercat que es fa el seu lloc entre l'esfereïdora competència?

Desenganyem-nos. Res no és el que sembla. La realitat ens ve donada tal com la volen els que manen. El ciutadà només sap allò que els poders econòmics del món en què vivim volen que sàpiga. Parafrasejant les paraules del mestre Joaquim Maria Puyal, "no vivim en la societat de la informació, sinó en la de la comunicació".

Les notícies ens arriben ara còmodament, a les nostres llars, amb una rapidesa fulgurant i carregada amb uns mitjans que les fan atractives i versemblants. Però qui tria allò que hem de conèixer i allò que ha de restar amagat per sempre en la nostra ignorància? El ciutadà segur que no, per descomptat.

Als mitjans de comunicació hi conviuen els grans empresaris, els principals grups polítics, les firmes patrocinadores i aquells poders que dominen les activitats de tota la societat. Aquests són els principals elements que conformen el que anomenem la "societat de la informació". Ells trien els temes, el tractament i els mitjans que s'han de fer servir. Darrera queden els professionals que subjugats per uns sous miserables, carregats d'una certa mandra a treballar més del que li demanen i condicionats per les lleis que els vénen imposades, ofereixen una realitat que tot sovint enganya el ciutadà i el deixa submís en allò que creu que vol saber.

Arribarà el moment en què tots plegats exigirem l'autèntica realitat?

L'art postal a Ponent

Joan Borda

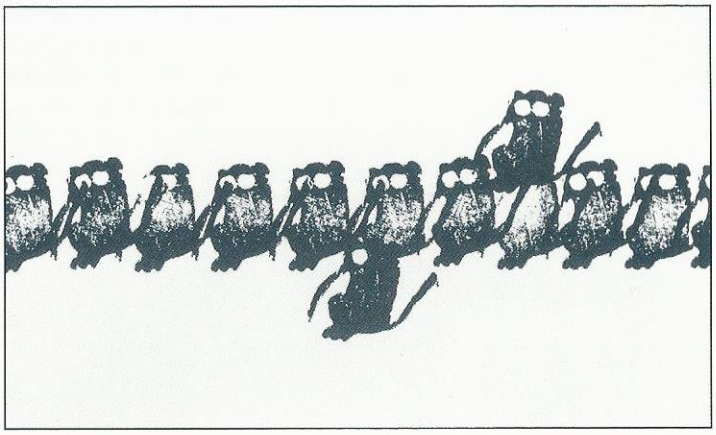

Art postal, art correu o "mail art" són tres conceptes que s'utilitzen per explicar una mateixa cosa: l'art que té com a mitjà de comunicació -i d'intercanvi- el correu, però també, el fax o, més recentment, el correu electrònic.

Si bé l'art postal té el seu precedent als anys vint (s.XX), amb els futuristes italians i l'ús dels segells d'imprimir en la seva correspondència, o amb els cubistes i els surrealistes, no serà fins l'any 1962 -en el marc de l'art conceptual- que sorgeix la idea d'art per correu gràcies al nord americà Ray Johnson i la seva ***The New York Correspondence School of Art***. El grup alemany Fluxus també s'afegirà al nou corrent creatiu del conceptual.

L'art correu es defineix a sí mateix com un art alternatiu, un art paral·lel al del mercat de l'art, és a dir, a l'art oficial de les galeries d'art, on tots es compra i es ven. La seva vocació és la de ser un art massiu, en oposició a la idea d'obra única; es tracta, doncs, d'un art democràtic i plural que parteix de la base que tothom pot considerar-se artista (correu) i que, per tant, tothom pot fer art (correu). Tothom és considerat apte per exposar les seves creacions plàstiques -pictòriques, fotogràfiques, musicals, etc., en qualsevol mena de suport físic, a qualsevol lloc del món habitat, sense jurats ni cap impediment que no s'especifiqui a les bases de les múltiples i diverses convocatòries que es fan. En aquest sentit, l'art correu també suposa una finestra oberta al gust per les coses simples -les petites creacions- pel joc i, per què no dir-ho, per l'art pobre.

L'adveniment de la democràcia a Espanya, a Catalunya, fa que l'any 1980 tinguem la primera gran exposició de "**mail art**" a la sala Metrònom de Barcelona, però també a molts altres llocs, com per exemple la que s'organitza aprofitant la Biennal de Pontevedra, el 1983, o la del Museu Morera de Lleida (la primera exposició que es fa a la província), l'abril del 1987.

A les comarques de Ponent hem tingut l'oportunitat de veure fins a un total de quatre exposicions d'art postal, totes elles organitzades per mi mateix. La primera, com he dit abans, va tenir lloc l'abril de 1987 al Museu Morera de la ciutat de Lleida i portava per títol "Mail Art/Art Postal", una convocatòria en format postal sobre el tema de la Bellesa. La segona, una exposició itinerant, amb el projecte Brain Cell (Cèl·lula Cerebral) -fulls estampats amb segells d'imprimir- del japonès Ryosuke Cohen (Arxiu J. B. /Mail Art). Els llocs i les dates d'exposició d'aquest projecte postal foren elssegüents: Ateneu Popular de la Fuliola, el Nadal del 1999, Ajuntament de Balaguer, el gener del 2000, i Ajuntament de Linyola, el febrer del 2000. En aquesta darrera exposició vaig aprofitar per fer un xerrada d'introducció al tema de l'art correu.

Per acabar, el mateix R. Cohen ens aclareix algunes coses sobre aquest tema i sobre el seu projecte de sèries de fulls estampats:

"Alló que és important en el "**mail art**" és ajuntar gent d'altres països. Aquesta és la millor manera de difondre l'art. Al Japó pensen que l'art és un producte de la classe (escollida) dels artistes i posen preus desorbitats a les obres. Creuen que l'art és una cosa material; jo penso que és, bàsicament, informació."

"He batejat el meu projecte amb el nom **Brain Cell** (Cèl·lula Cerebral), perquè l'estructura d'un cervell a través del microscopi s'assembla al diagrama de la xarxa del "**mail art**": milers de neurones agrupadse."

Més de trenta-set anys després, encara ens trobem parlant de l'art postal.

2a. FIRA DEL ME

Tàrrega, dies 2 i 3 de Juny de 2001

El grup ecologista GEMA, l'entitat targarina que té com a objectiu la preservació i la defensa del medi ambient, organitzarà els dies 2 i 3 de juny del 2001 la II Fira del Medi Ambient en motiu del dia internacional del medi ambient que es commemora el 5 de Juny.

Aquesta fira va nèixer l'any passat amb l'objectiu de conscienciar la població en general de la importància del respecte i la protecció del medi ambient, a la vegada que pretén ser una plataforma per donar a conèixer serveis, articles i productes de tipus ecològic que existeixen al mercat.

A la II Fira del Medi Ambient de Tàrrega s'hi podran trobar quatre tipus d'expositors:

1. Serveis mediambientals a les empreses i als particulars
2. Tecnologia ecològica
3. Articles per a la llar i productes d'alimentació naturals i ecològics
4. Entitats que treballen per a la defensa del medi ambient

Els carrers on es desenvoluparà la Fira seran els cèntrics carrer del Carme i Plaça del Carme. L'accés a la Fira serà obert a tothom, es calcula que assistiran a aquest certamen una cinquantena d'expositors.

A més, la Fira es complementa amb xerrades i col.loquis de temàtica mediambiental, que es celebraran a la Sala d'Actes de l'edifici de la Mútua Intercomarcal-Mútua de Tàrrega del Carrer del Carme.

Després de l'èxit de la primera edició celebrada el passat 3 de juny de 2000 en què van participar-hi uns 35 expositors i van passar per la Fira unes 6.000 persones l'únic dia en què es va celebrar, des del grup GEMA es vol avançar en la consolidació d'aquest certamen firal. Per això la durada de la Fira del Medi Ambient del 2001 és de dos dies, a la vegada que el nombre d'expositors arribarà enguany fins a una cinquantena, entre els que cal destacar l'espectacular tragallum tubular de Benquim SL per reaprofitar la llum diurna, taulons de reciclat de plàstic industrial, panells solars tan de producció d'energia com d'escalfament d'aigua, la dutxa ecològica de CERA-PIEL (Alacant), els molins de vent i els aerogeneradors de Jaume Casteràs d'Anglesola, una extensa varietat de flors naturals que exposaran les floristeries de Tàrrega, així com una ludoteca de jocs tradicionals perquè els més petits hi puguin passar una bona estona. També hi seran presents diferents entitats que treballen per la defensa del medi ambient com Ipcena, la Protectora d'Animals de Tàrrega, centres de formació com l'Escola Agrària de Tàrrega que donarà a conèixer la nova orientació formativa del centre de tipus ambiental, així com una extensa varietat d'estands amb productes naturals i ecològics: olis i vinagres ecològics, formatges i pastissos naturals, melmelades i conserves de fruites del bosc, xocolates naturals, productes d'aromateràpia, roba ecològica, i productes de comerç just.

Així mateix, el recinte firal comptarà al Pati amb un servei de bar on dispensaran sucs i fruits naturals per qui ho desitgi.

Així mateix, als baixos de la Mútua Intercomarcal - Mútua de Tàrrega s'hi podrà visitar una mostra de productes elaborats amb materials reciclats.

L'exposició va dirigida a tots els ciutadans en general i mostra, de manera clara i instructiva, com avui dia els productes reciclats són tan vàlids per als seus usos corresponents com els productes fabricats amb matèries primeres, i porta com a títol "Et penses que allò que llences no s'aprofita? Comprava-ho". Aquesta mostra pertany al Centre Català de Reciclatge i està constituïda per quatre contenidors de recollida selectiva (vidre, paper i cartró, envasos lleugers i matèria orgànica) oberts de manera que es pot observar el seu interior a través d'una mampara. En cada contenidor s'exposa un seguit de productes elaborats a partir dels materials reciclats que es recullen en el respectiu contenidor. Al mateix espai de la Mútua Intercomarcal també es podrà visitar l'exposició de comparació mediambiental de les comarques de l'Urgell i del Blayais (France), i adquirir el llibre que l'Associació d'Amics Tàrrega-Blaye posarà a la venda.

Al Pati comptarem amb la presència dels diferents tipus de contenidors i camions per la recollida de brossa que exposarà el Consell Comarcal de l'Urgell; la firma targarina Ros Roca exposarà la tecnologia més moderna del mercat en recollida de residus; també hi serà present l'Ambibús del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya que donarà a conèixer a la població el procés de recollida selectiva de brossa al Pati, a la vegada que uns monitors explicaran detalladament el funcionament d'aquest tipus de recollida a tothom que ho desitgi, de cara a la propera implantació de la recollida selectiva de la fracció orgànica de residus urbans al municipi de Tàrrega el dia 18 de juny.

DI AMBIENT

En un altre estand del Pati, l'inventor de Tàrrega Jaume Sanfeliu premiat recentment al saló d'inventors de Ginebra exposarà el sistema de producció d'energia que ha ideat per a les preses d'aigua, totalment ecològic perquè respecta el cicle natural de sedimentació dels rius. Ell mateix farà una explicació del seu invent dissabte i diumenge a les 7 de la tarda davant mateix del seu estand del Pati. Altres inventors de productes respectuosos amb el medi ambient assistiran també a la Fira.

La inauguració de la Fira del Medi Ambient de Tàrrega anirà a càrrec del Conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, senyor Felip Puig, i serà a les 12 hores del migdia al Pati. A la nit, els expositors participants a la Fira es reuniran en un sopar a l'Alberg de Ca n'Aleix per intercanviar experiències i valorar els resultats de la primera jornada de la Fira. Durant el sopar es farà entrega entre els expositors de tecnologia ecològica del Premi a la Innovació Tecnològica en Matèria Ambiental patrocinat per la firma Ros Roca.

La Fira del Medi Ambient de Tàrrega és organitzada pel grup ecologista GEMA, amb el patrocini de la CAM, Caja de Ahoros del Mediterráneo, i compta amb la col.laboració del Consell Comarcal de l'Urgell, l'Ajunta-ment de Tàrrega, el Departa-ment de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, la Cambra de Comerç de Tàrrega i Foment Targarí.

PROGRAMA D'ACTIVITATS 2ª. FIRA DEL MEDI AMBIENT

dissabte 2

•**11.30h** Presentació de **l'AUCA SOBRE LA CONTAMINACIÓ LUMÍNICA**, a la Cambra de Comerç de Tàrrega.
•**12.30h Inauguració** oficial de la Fira.
•**17.30h Presentació del "Maletí Verd"**, eina pedagògica d'educació ambiental per part del president d'Ecojustícia, **Antoni Salamanca**, a la sala de la Mútua Intercomarcal-Mútua de Tàrrega.
•**19.00h Conferència** sobre **"Aprofitament de residus de la construcció"** a càrrec de **Martí Madorell** i **Jordi Gelabert** del Departament de Medi Ambient, a la sala de la Mútua Intercomarcal-Mútua de Tàrrega.
•**20.30h Presentació de la campanya "Adéu a les armes"** i posterior **taula rodona** amb representants de **Greenpeace, Metges sense Fronteres, Amnistia Internacional, Intermón, Càtedra UNESCO per la Pau de la UAB** i tot seguit **representació teatral** de l'obra ***Pistoles, pistoles, pistoles*** al Teatre Ateneu.
•**23.00h Premi a la innovació tecnològica en matèria ambiental.** Patrocinat pel GRUP ROS ROCA a Ca n'Aleix.

diumenge 3

•**11.00h Taula rodona** sobre **"Agricultura ecològica"** a càrrec de **Manela González**, enginyera tècnica agrícola, **Joan Salvadó Minguet**, professor de l'Escola de Capacitació Agrària de Tàrrega i **Ramon Ferrer Fisas**, agricultor i membre de l'Institut Català de Sant Isidre, a la sala de la Mútua Intercomarcal-Mútua de Tàrrega.
•**12.30h Conferència** sobre **"Legislació mediambiental a les empreses"** (Llei 3/1998) a càrrec de **Dolors Tella** de l'empresa Sistemes de Qualitat Mediambiental, a la sala de la Mútua Intercomarcal-Mútua de Tàrrega. Patrocinat per AM Consultors.

i durant la fira...

"Et penses que allò que llences no s'aprofita? Comprova-ho" Exposició de productes reciclats a la Mútua Intercomar-cal-Mútua de Tàrrega.

"Exposició comparativa me-diambiental Urgell-Blayais" Associació d'Amics Tàrrega-Blaye.

Presentació del sistema ecològic de producció d'energia per a preses. A càrrec de **Jaume Sanfeliu**, inventor, els dies **2 i 3**, a les **19.00 h.**, al Pati.

L'Ambibús del Departament de la Generalitat de Catalunya. Com s'organitza el procés de recollida selectiva. Espai de tallers, demostracions i ludoteca infantil: al Pati.

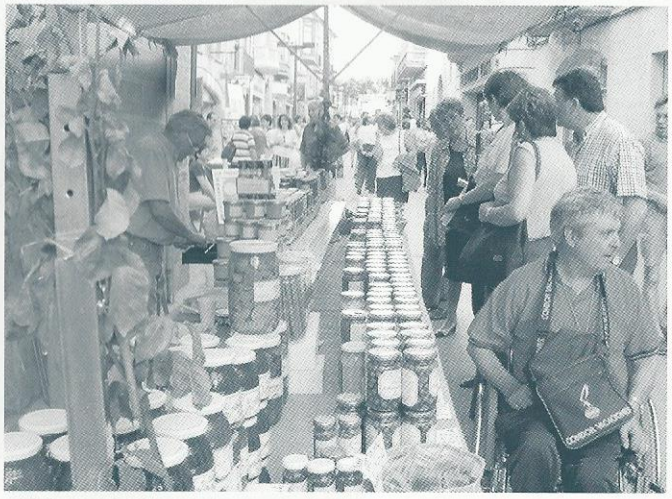

Fotos: "Comarques de Ponent"

MIRADES I PERCEPCIONS

Art Ceràmic

per Ermengol Puig i Tàpies

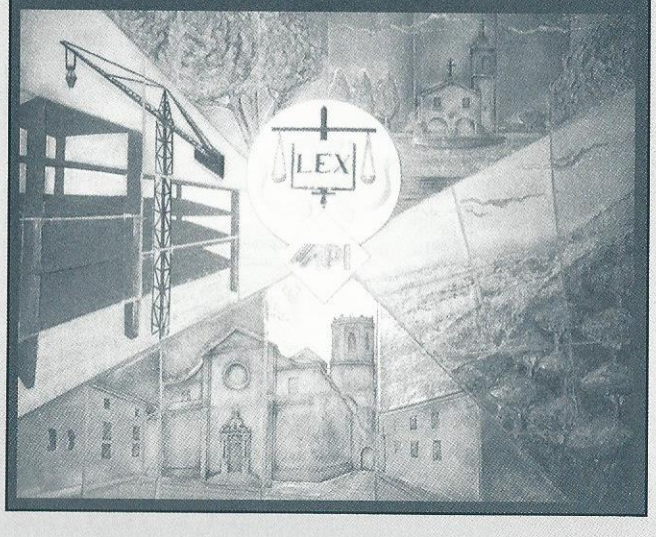

Una empresa de serveis targarina, ubicada al número 11 del carrer Joan Maragail, encomanà a Magí Sambola, ceramista de Verdú i professor de l'Escola d'Art Ondara, un mural que, des del novembre de l'any 2000, presideix el hall d'entrada. Iconogràficament resumeix les activitats més característiques de l'empresa, així com, també, el seu arrelament a la ciutat. Els logotips de l'empresa i de l'associació a la que pertany centren tota la lectura del mural. A dreta i a esquerra s'hi mostren símbols de l'activitat edificativa en zona urbana i un auster paisatge de secà figura l'acció comercial en zones rústiques. A dalt i a baix s'hi mostren dos dels símbols inveterats i emotius del sentiment targarí: l'església amb la plaça i una visió de l'arbrat turó de sant Eloi amb l'ermita.

És una interessant obra ceràmica de la que en destaco la suau i cuidada textura i les fines incisions amb que es visualitzen les figures i les decoracions. Els colors són terrosos, expressius: foscos quan tracten o volen representar les formes dels objectes materials, però, pels espais oberts i aeris es fan servir colors blavosos, transparents i llustrosos.

Si bé de mostres de muralisme en tenim des de la prehistòria, els murals, amb temàtiques i objectius similars als que parlem, es podrien rastrejar a les acaballes del l'edat mitjana i en veuríem d'esplèndids durant el Renaixement. Quasi tots es realitzaren amb la tècnica de la pintura al fresc. També se'n poden trobar alguns exemples fets amb mosaic o amb rajoles pintades.

Fou a inicis del segle XX quan aquestes manifestacions artístiques al mur, en incorporar noves tècniques i en adaptar-se al món industrial i comercial, definitivament triomfaren. Per influència dadaista, en l'execució d'una obra, l'art acceptà introduir, sense limitació, tota classe de materials nous i de noves tècniques. El més important era comunicar i aquesta llibertat expressiva ho possibilitava. Una de les conseqüències de la nova situació fou que els límits entre les diferents manifestacions artístiques s'anaren diluïnt i entrelligant fins a donar la sensació que totes es confonien. Ara, amb perspectiva històrica, saccepta que aquella indefinició de fronteres entre les diferents branques de l'art ha resultat força beneficiosa i rendible.

Aprofito aquest mural ceràmic per a introduir un element de reflexió sobre la frontera entre l'escultura i la ceràmica. Ambdues, i pel que he dit, durant el s. XX han pogut ampliat les seves accions en tots els camps de les formes, del volum i de la decoració, fins el punt que poden mostrar moltes coincidències. La ceràmica, amb tècniques i pràctiques secretes que es transmetien oralment, sempre havia estat considerada com una activitat purament artesanal. En l'actualitat, i per l'àmplia dimensió que el concepte d'art ha aconseguit, cada cop més, el ceramista i les seves obres reivindiquen un lloc propi en el món de la creativitat. L'escultura, en aquestes qüestions, sempre ha tingut un camí més planer.

Crec que pot ser bo recordar on sempre han estat situats els límits. El ceramista es distingeix de l'escultor pel procés del treball. En principi per a qualsevol creatiu manual el material és un instrument que, amb tècniques adequades, es manipula. El ceramista, com tot altre artista creador de volums coneix i es compenetra amb el fang que treballa però ell s'expressa a través de la matèria tractada tècnicament. Com tots ha d'estudiar i conèixer les matèries primeres però amb la cuita, força recalcitrant, amb la barreja d'òxids i els elements químicament combinats crea una matèria nova capaç de comunicar un extraordinari reguitzell de sentiments, intuïcions i estats anímics. Això és el més singular i diferenciador de la ceràmica respecte l'escultura.

Si algú vol compravar-ho, ben a prop, a l'inici de la carretera de sant Martí de Maldá, hi trobarà la font de la muralla, inaugurada el dia de la festa de l'arbre de l'any 1981. El fris exhibeix una modesta però patent placa, feta de terra cuita, que sorgí del taller descultura de l'antiga escola d'arts i oficis. La comparació evidencia plenament aquestes idees.

La tolerància no es pot confondre amb la indiferència.

DDAA, Urtx. Revista cultural i comarcal, número 14

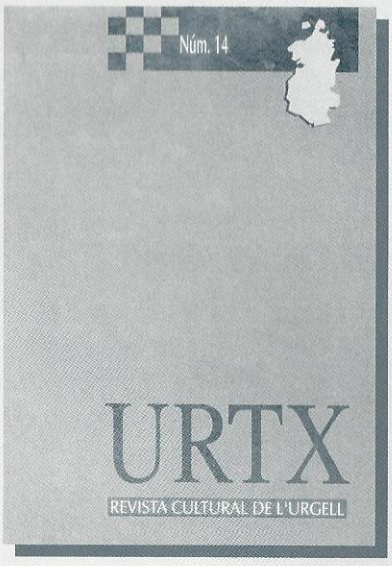

La catorzena entrega de la revista Urtx, amb 279 pàgines i 17 nous articles, ofereix la seva imatge pulcra i de gran qualitat habitual, presentant un gran volum d'informació documental i gràfica en relació a la cultura de la nostra comarca. Els continguts de la publicació, de caire científic i tècnic, ens descobreixen un ampli ventall d'aspectes culturals urgellencs, des de la història fins a la musicologia, tractats en forma d'estudi per una quarantena de col·laboradors i fotògrafs. És per aquest motiu que la revista Urtx resulta de gran interès per a un vast nombre dels habitants, estudiosos o curiosos, de Tàrrega i comarca.

Les sales nobles del Museu Comarcal de l'Urgell van ser l'escenari, passat dia 19 d'abril, de la presentació d'aquesta novetat amb una ja considerable tradició, editada a la capital de l'Urgell. Frederic Gené, alcalde de Tàrrega, Ramon Puig, regidor de Cultura, Jaume Espinagosa, director del Museu Comarcal, Gener Gonzalvo, director de l'Arxiu Comarcal, i Vicenç Villatoro, periodista i escriptor, van ser els encarregats de dirigir aquest acte, al qual van assistir una cinquantena de persones. Vicenç Villatoro, conegut per la seva habitual presència en el programa televisiu Mil·lènium, va voler incidir en la importància de posseir una publicació cultural pròpia, oberta a la població, periòdica i amb catorze anys d'antiguitat.

Josep Maria Madern, *La por de l'amor*

Pagès Editors, 2001 (Lleida).

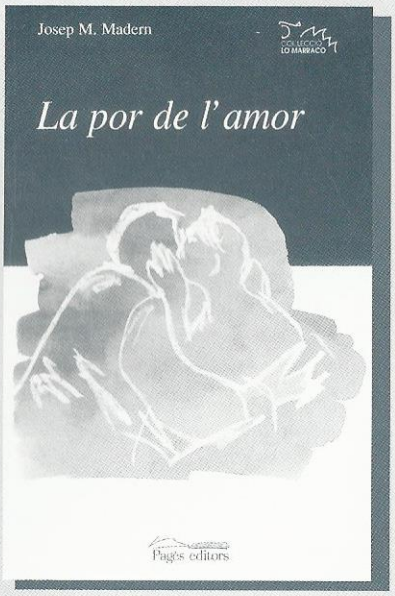

L'autor ponentí Josep Maria Madern, prou conegut entre els lectors de Culturàlia, ens regala una altra vegada una aportació a l'amor, aquest cop en forma de vuit històries inconnexes però amb un fil dramàtic comú: la perseverança en trobar quelcom que els faci feliços. Els personatges, entranyables i propers, lluitaran per a assolir aquesta meta sempre relacionada amb un amor de límits desconeguts, que mostra les dues cares de la vida i que mai es sap fins on pot conduir. En totes aquestes històries, que es poden resumir en la gran història de la vida, el destí hi té un fort protagonisme i la darrera paraula, és el mestre que juga amb els seus petits titelles sentimentals.

Josep Maria Madern, romàntic i sentimental com la seva creació, és un autor de casa nostra i ben estimat per la nostra gent. Després de publicar una dotzena d'obres, la seva inventiva i el seu esperit de superació el condueixen a continuar una tasca tan magnífica materialitzada impecablement en La por de l'amor, Els ninots, Una felicitat particular o L'escenari. D'aquesta manera i fruit del seu esforç, podem considerar a Josep Maria Madern un digne portaveu de la literatura i la creació ponentines per a la resta del món.

Espai de crítica cinematogràfica

per J. B. Solé i Francesc Gasull

Pugem amunt:

L'ambició del cinema espanyol per recordar que no estem sols, i que hem de conviure amb els records de la nostra no tan pretèrita història: ***Silencio roto*** de Montxo Armendáriz, ***El viaje de Arián*** d'Eduard Bosch i ***La voz de su amo*** de Emilio Martínez Lázaro. Ja era hora que algú ens tragués la vena dels ulls. Per fi, el cinema espanyol parla de qüestions com ETA o els maquis.

Traffic: el darrer film d'Steven Soderbergh és un cru retrat del món de la droga en clau de documental. Brillantment escrita, dirigida i fotografiada, és una lliçó de cinema de la qual només considerem dubtós el desenllaç. Molt bé també l'oscaritzat Benicio del Toro.

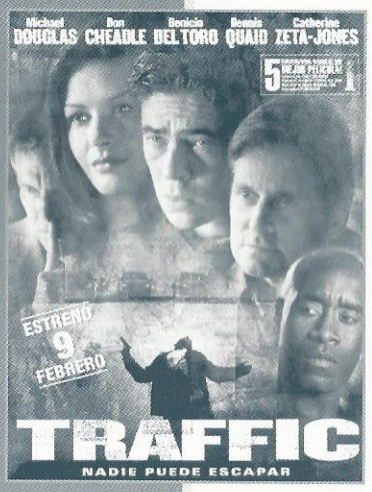

Michael Haneke i Juliette Binoche a ***Código desconocido***. Un director austríac ferotge ("Funny games") i una actriu decidida i delicada com Binoche, una barreja explosiva. I atenció, que Haneke ha estrenat nou film a Cannes, *La pianista*, i s'ha endut guardons.

Parlant de Cannes, la tranquilitat d'un nou Abel Ferrara, com sempre damunt el fang, sense relliscar i presentant ***X-Xmas,*** una pel·lícula suau sobre petits traficants de droga i sobre Nova York, la sang de Ferrara.

El Dr.T y las mujeres: el públic ha girat l'esquena al darrer de Robert Altman, un director que torna a estar maleït. Però no us enganyeu. Aquesta última d'Altman és força més recomanable que les punxades de *Pret-a-porter* o *Conflicto de intereses*.

El nou projecte de Clint Eastwood, ***Mystic river***: el retrobament d'uns vells amics, vint anys després d'un accident i enmig d'un homicidi. Gràcies per continuar fent cinema, Clint!

State and main: David Mamet carrega contra els petits i grans vicis de Hollywood en aquest film irònic, divertit i on tothom surt ridiculitzat. Mentre, ell para la mà per rebre els calerons del guió que ha escrit per *Hannibal*.

Tornant a Cannes, obligat esmentar les ganes que tenim de veure ***La habitación del hijo*** de Nanni Moretti, flamant Palma d'Or. Després de *Caro diario* i *Abril*, també aquesta hauria de passar per Cine Club La Lloca.

Avall en picat:

Robert DeNiro: massa feina, massa ben pagada, massa ganyotes. Com pot ser que un gran actor com ell treballi en tan poc temps en films tan oblidables com ***La tentación vive abajo***, ***15 minutos*** o ***Hombres de honor***? On són els temps d'Scorsese? No tot són les peles, Robert.

La caspa, l'oportunisme i la cosa ordinària de ***Torrente 2. Misión en Marbella***. Una mica val, massa no! Una vegada recuperat Tony Leblanc, calia donar protagonisme a l'infecte José Luis Moreno? Per cert, que *Torrente 2* ja és la pel·lícula espanyola més vista de tots els temps, superant els cinc milions d'espectadors de... *No desearás al vecino del quinto*.

Tigre y dragón: ho sentim, però no combreguem amb el furor que pública i crítica dispensen al darrer film d'Ang Lee, un conte d'arts marcials llarg, reiteratiu i avorridot. Si es tracta de pujar per les parets o de clavar puntades en suspensió, ens quedem amb *Matrix*. Per cert, molt injust que *Tigre y dragón* s'emportés l'Oscar al millor film de parla no anglesa, per davant de la meravellosa *Para todos los gustos* procedent de França.

La punyetera i desagradable presència dels telèfons mòbils a les sales de cinema. A més de deixar-los sonar, la gent respon sense aixecar-se de la cadira!

Cadena de favores: si algun estudiant de cinema vol saber què és manipular els sentiments dels espectadors, aquí en té un bon exemple. La pel·liculeta és més o menys acceptable en el seu plantejament i nus, però el desenllaç és una trampa roí. Sortadament, ha estat un sonor fracàs.

Hannibal: sí, efectivament; la continuació de *El silencio de los corderos* no ens ha agradat. Molt bé els episodis de Florència, molt malament els de Washington, incloent el deliciós sopar. Ara bé, no deixa de ser divertida l'escena de Gary Oldman i els porquets. Quin final més gloriós per a un actor tan exagerat!

Antena 3TV sorprèn gratament amb un cicle de cinema clàssic els diumenges a la nit (amb tot de films de la Fox, com *Anastasia* o *Niágara*), però els emet sense respectar els formats de Cinemascope. El resultat: plans tallats i enquadraments surrealistes.

L'infern és un lloc on un es creu fora de lloc. Casares

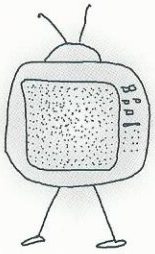

marcians a la catalana?

per Gerard Martínez i Minguell

Sergi Mas contra Xavier Sardà (rebatejat per Telecinco amb el nom de Javier Sardà). És a dir, Fent amics, de TV3, contra Crónicas Marcianas, de Telecinco. Primera curiositat: els dos programes estan conduïts per equips íntegrament catalans. Segona curiositat: Sergi Mas és un component de El Terrat, la productora d'Andreu Buenafente, creadora entre d'altres de programes com La cosa nostra i Malalts de tele, i Xavier Sardà va ser precisament l'encarregat de fer debutar a Buenafuente i companyia a televisió amb el programa Tot per l'audiència de TV3, potser l'únic espai televisiu del seu currículum que mereix una menció especial. Tercera curiositat: ambdós programes foren definits en els seus respectius actes de presentació com a espais televisius de contingut humorístic políticament incorrecte, "gamberro" en certes ocasions, on es tractarien temes seriosos i d'actualitat en clau d'humor, i en tot moment amb un objectiu de rerafons molt important: no insultar la intel·ligència de l'espectador. Tenint en compte que el programa de Sergi Mas s'ha estrenat aquest any i que Crónicas Marcianas ja porta uns anys en antena, hom podria creure que l'un es només una còpia de l'altre. La resposta és no, un no rotund.

Crónicas Marcianas és el programa nocturn (talk show, late show o com en vulguin dir) de Telecinco, conduït per Xavier Sardà i tota la seva troupe de marcians. El xou marcià havia de combatre per l'audiència amb La Sonrisa del Pelícano, l'efímer programa que Pepe Navarro va presentar a Antena 3. El programa de Sardà era un espai d'entrevistes, reportatges, i debats, tot això esquitxat amb unes bones gotes del millor sentit de l'humor dels seus col·laboradors. Però quan Pepe Navarro va caure, les imatges d'homes i dones nues (sobretot dones), les cridòries amb baralles incloses al plató i els insults van començar a estar a l'ordre del dia (o de la nit). Crónicas Marcianas és un programa de freaks i per a freaks. Mentre a TV3 apareixia a la palestra Andreu Buenafuente amb La cosa nostra, Crónicas Marcianas s'oblidava del guió (element indispensable en un programa de televisió) i es dedicava a portar gent al plató sense cap mena de d'habilitat artística ni capacitat mental disposada a tot, inclòs suportar la burla pública, per triomfar (definició de freak). El personatge més popular del programa és Boris Izaguirre, un titella de l'audiència que esbomba als quatre vents la seva suposada homosexualitat; la principal funció d'aquest freak a Mart és pujar sobre la taula del presentador, cridar als convidats o als altres col·laboradors, o baixar-se el pantalons perquè l'audiència pugui contemplar el seu malformat cul. Un apartat especial mereix també un desmillorat Manel Fuentes, periodista i humorista català que va començar a treballar amb els millors periodistes de Catalunya Ràdio i ha acabat esdevenint la comparsa perfecta a les insinuacions homosexuals de Boris Izaguirre. I, finalment, el presentador, Xavier Sardà, que encara continua interpretant el mateix paper que al principi, aparentant no tenir res a veure amb el que diuen els seu col·laboradors i desentenent-se'n totalment. Senyor Sardà, això ja no s'ho creu ningú!

Fent amics és el programa nocturn de TV3 ideat per a cobrir la baixa per estrès d'Andreu Buenafuente. El Terrat va apostar per Sergi Mas, el col·laborador amb el sentit de l'humor més àcid i transgressor de La cosa nostra, per a presentar el seu nou programa. Fent amics intenta imitar la mateixa fórmula que va convertir La cosa nostra en un fenomen de masses a Catalunya, però sense aconseguir el seu èxit. Sergi Mas, mancat del carisma del seu predecessor, sembla haver perdut aquell enginy que traspuava al programa de l'Andreu. Una altra de les causes del relatiu fracàs de Fent amics és la mala elecció dels col·laboradors, que no estan a l'alçada del Sebas o el Paco de La cosa nostra. Les recents incorporacions de Fermí Fernàndez, integrant de sempre de El Terrat, i d'alguns actors del programa La última noche, que emetia fins fa poc Telecinco, han millorat el nivell del programa en línies generals.

Fent Amics contra Crónicas Marcianas. Dos propostes molts diferents per aquells qui vulguin passar la nit davant del televisor. Allò realment curiós del cas és que es tracta de dos productes catalans amb dos estils força diferenciats. Però, per què? La causa és que els espectadors espanyols eleven l'audiència de programes com Los morancos, Noche de fiesta o Furor; en canvi, l'audiència catalana, gaudeix i alhora s'instrueix amb 30 minuts o Veterinaris, i riu les gràcies de Toni Soler i Andreu Buenafuente, entre d'altres. Es tracta de dos tipus d'espectadors amb dos tipus d'intel·ligència, també... Ara mateix, el problema més im-portant per Sergi Mas és el fet que Crónicas Marcianas s'ha convertit en un refregit dels millors moments dels resums diaris de Gran Hermano, comentats per col·laboradors d'excepció com Nacho, Jorge o el mateix Íñigo, concursants del primer Gran Hermano, i això representa una dificultat afegida per l'equip de Fent Amics (que li preguntin a Isabel Gemio!). Però el que està fent Sergi Mas és exemplar, ja que en cap moment ha caigut en el baixsostrisme televisiu del seu homònim de Telecinco, i ha continuat treballant per millorar els continguts del seu programa nit a nit. El que queda clar és que la capacitat creativa dels guionistes del programa no està passant pel seu millor moment; la font d'origen de la majoria dels gags de Fent Amics és La cosa nostra. Tot i això seria injust enterrar el programa ara, i l'experiència m'obliga a donar una altra oportunitat a l'equip de El Terrat. L'altra opció de Mas seria fer una mena de Crónicas Marcianas a la catalana, però difícilment l'audiència catalana acceptaria un programa com aquest fet des de Catalunya. Tot i això, cal tenir en compte que Crónicas Marcia-nas es grava a Barcelona i el seu equip de treball l'integren bàsicament periodistes i actors catalans... Pel que ens indiquen els índexs d'audiència, els telespectadors espanyols (i molts de Catalunya) estan encantats amb Crónicas Marcianas, un programa d'ideologia completament retrògrada que es creu transgressor només pel fet d'ensenyar un parell de pits més tard de mitja nit. Això em du a la ment una vella qüestió: qui té la culpa de les telebrossa, l'audiència o la televisió?

JOCS TRADICIONALS

per Francesca Bardají

Els jocs tradicionals són aquells que s'han anat passant de pares a fills, gràcies a la transmissió, normalment oral, de la seva pràctica i de les seves regles. En l'atrafegada vida actual, a causa de diversos motius, aquest costum s'ha anat perdent.

Des del Museu Comarcal de l'Urgell- Tàrrega, conjuntament amb membres del INEFC (Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya) de Lleida, es va realitzar, des de l'agost al desembre del 2000, un estudi-recerca de jocs tradicionals al terme municipal de Tàrrega. D'aquesta recerca es van obtenir dades tècniques i de context social de 49 jocs diferents, que es van enregistrar en fitxes informatitzades i van passar a formar part del IPEC (Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya), a iniciativa del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Aquest estudi va proporcionar informació dels jocs jugats a Tàrrega i als pobles agregats d'Altet, Claravalls, la Figuerosa, Riudovelles, Santa Maria de Montmagastrell i el Talladell, durant la primera meitat del segle XX. Alguns d'aquests jocs encara es practiquen avui dia, però la majoria han estat bandejats i actualment la mainada els desconeix. Per tant, ha estat imprescindible la informació facilitada pels avis que van ésser entrevistats. Sense la seva amable col·laboració aquest recull no s'hauria pogut realitzar.

El museu vol donar les gràcies a: Antoni Aligué Cos, Marià Auberni Rafel, Josep Maria Badia Arbonés, Francisco Bonjoch Solà, Albert Duocastella Torres, Pere Esqué, Rosendo Farré Farré, Nuri Gilabert Lacruz, Jaume Llavall Timoneda, Ramon Massana Piqué, Maria Mateu Trepat, Magí Nadal Ortiz, Maria Ortiz Roca, Teresa Perelló Puigdomènech, Montserrat Pont Prat, Conxita Porta Bernaus, Dolors Roca Nadal, Ramon Vall Roca, així com també a totes les persones que amb la seva bona predisposició van ajudar a contactar amb els informants o van aportar altres dades d'interès documental o bibliogràfic.

Els 49 jocs enregistrats són els següents: la xip-xap, el vellet se n'alça, les cinquetes, la trena, els carretons, pilota a mà, la reixeta (patacons), flendi de boles, cuita amagar, la rutlla, flendi de baldufa, saltar a corda, fer volar pots amb carbur, el gep, la ratlleta, l'ouet, la cursa de la cordera, la cursa de les cintes, la cucanya, pares berenats, la setmana, matarile, panada, lo morral, la coseta la nin-ning, l'anelleta, les bitlles, el palet, l'olla, els todos, a gata, cunillets amagar, pam i toc, cavall fort, la gallina cega, l'espardenyeta, la bolangera, coll correntxó, el brunzidor (botons), el pare carabasser, els catúfols, la gallina ponicana, la viudeta, el marro, els disbarats, el canut, els patacons i arrencar cebes.

Es té constància que n'existeixen molts més. És per això que, des del museu, aquest any 2001, es continuarà la tasca de localitzar-los i documentar-los. Amb aquesta finalitat, en aquesta nova fase de recerca, que també formarà part del programa IPEC, s'ampliarà el camp geogràfic d'investigació i s'inclouran les poblacions de l'Urgell que conformen la vall de Corb: Guimerà, Ciutadilla, Nalec, Rocafort de Vallbona, Vallbona de les Monges, Llorenç de Rocafort, el Vilet, Sant Martí, Maldà, Belianes, Preixana i Bellpuig, agregant-hi la vila de Verdú, ja que el seu terme municipal es troba en contacte entre el de Tàrrega i la vall del Corb.

Al mateix temps, el museu pretén fomentar la difusió i la pràctica dels jocs tradicionals a l'Urgell mitjançant tallers per a escolars, exposicions, mostres, publicacions i la participació en esdeveniments lúdic culturals relacionats amb aquests jocs, de manera que les recerques i actuacions en la zona reverteixin directament en les persones del territori.

Ràdio Tàrrega 92.3 FM

Correu electrònic: radio@tarrega.ddl.net

"OndaRàdioFolk", el programa de l'Ondara Folk

L'"OndaRàdio Folk" de Ràdio Tàrrega és un espai que vol difondre el festival Ondara Folk, que es celebra a la nostra ciutat des de fa quatre anys. El certamen apropa les músiques del món a tota la gent que s'aplega al Camp dels Escolapis durant els dos dies que dura el festival. Enguany, l'Ondara Folk tindrà lloc els dies 3 i 4 d'agost.

Els dos conductors del programa de ràdio són Eduard del Valle i Aleix Cruz, dos amants de la música tradicional i del folk, sigui quina sigui la seva expressió. Durant l'hora que dura l'"OndaRàdio Folk", l'Eduard i l'Aleix intenten transmetre la màgia, el sentiment i el ritme de les anomenades "músiques del món". En cada programa, l'oïdor viatja fins als més recòndits indrets del planeta, amb la melodia d'una gaita o el so d'uns tambors africans.

Eduard del Valle ja ha realitzat programes a Ràdio Gràcia i Ràdio Contrabanda; és component del grup Cabraboc i confessa que el dia que va conèixer el folk va descobrir "una música plena de riquesa". Aleix Cruz, per la seva part, treballà cinc anys a Ràdio Cervera i col·laborà amb el diari Segre; ara és vocalista del grup de rock en català Busk'n'Baix. Dos viatges a Irlanda van reafirmar la seva estima cap a la cultura gaèlica i celta.

La fitxa
Programa: "OndaRàdio Folk" (música folk i tradicional)
Locutors: Eduard del Valle i Aleix Cruz
Emissió: dissabtes, de 12 a 1 del migdia (redifusió els dimecres, de 9 a 10 de la nit)

RÀDIO TARREGA 92.3 FM

NOTÍCIES DE LA BIBLIOTECA

per Carme Asensio

La Biblioteca recull diàriament les dades estadístiques, que ens serveixen per anlitzar el funcionament dels nostres serveis, els nostres encerts i les nostres mancances; en aquest cas us informem del moviment de préstec i d'usuaris de la biblioteca, així com de les activitats que hem realitzat en aquests mesos.

	Gener	febrer	març	abril
Préstecs	2.371	2.487	2.587	1.968
Préstec interbibliotecari	180	168	225	192
TOTAL	**2.551**	**2.655**	**2.812**	**2.160**
Visitants	**13.588**	**9.154**	**10.513**	**7.552**
Activitats d'animació a la lectura	17	6	11	16

(Aquestes activitats són: visites escolars, visites guiades al Saló del Llibre Infantil i Juvenil, conferències, presentacions de llibres, hores del conte, exposicions, club de lectura). El nombre de visitants del mes de gener té relació amb les nombroses visites que es varen fer al Saló del Llibre Infantil i Juvenil, del que vam gaudir durant quinze dies a la Biblioteca.

Comparant dades amb les mateixes de l'any passat, hem vist que el préstec augmentat durant aquest any, i que al mes d'abril el préstec encara és el més baix del quadrimestre.

Cal dir que les activitats d'animació a la lectura, han passat d'un total de 17 l'any 2000, a 50 aquests primers quatre mesos de l'any 2001, això repercuteix directament en el nombre d'usuaris de la Biblioteca, però també amb l'augment de programació i adjudicació de tasques del personal, l'organització d'activitats sempre comporta un esforç important fòra del ritme diari del servei, per altra banda suposa una gran satisfacció, veure que la Biblioteca s'ha convertit en un punt de trobada del moviment cultural que respira la nostra ciutat, i que amb escoles, entitats i associacions, entre altres, col.laborem conjuntament per oferir tot allò que forma part dels nostres objectius comuns.

Una d'aquestes activitats, és el Club de Lectura que aquest mes fa un any de la seva primera sessió, és un orgull per nosaltres que aquesta iniciativa hagi tingut tant bona acollida, estem molt agraïts a tots els lectors que heu fet possible aquestes trobades, entre tots hem descobert més coses sobre obres d'escriptors com Mercè Rodoreda, Pep Coll, Isabel-Clara Simó, Frank McCourt, Maria Barbal, Isabel Allende, José Saramago, Nigel Barley i Arturo Pérez-Reverte.
Aquest mes per celebrar el nostre primer aniversari hem triat ***La Ciudad de los Prodigios*** d' Eduardo Mendoza, el dimecres 30 de maig a les 8 de la tarda ens trobarem a la secció infantil per parlar d'aquesta obra, esteu tots convidats a acompanyar-nos i animar-vos a formar part d'aquest grup d'amics.

MOLTES FELICITATS A TOTS ELS QUE DURANT AQUEST ANY HAN COMPARTIT LECTURES AMB NOSALTRES !!!

El primer Sant Jordi amb les entitats al carrer

La iniciativa de convocar les entitats sòcio-culturals de Tàrrega perquè sortissin al carrer per Sant Jordi amb la finalitat de donar a conèixer les seves activitats a la ciutadania va ser tot un èxit, malgrat el fort vent que va bufar especialment al matí. Hi van participar deu entitats: l'Agrupació d'Amics Tàrrega-Blaye, Màns Unides, Càritas Parroquial; Creu Roja, l'Associació Alba, l'Esbart Albada, l'Associació de Gent Gran Amics del PAís, l'Associació de Familiars d'Alzeimer de Tàrrega i comarca, el grup GEMA, i el Centre Cultural de l'Ajuntament. Aquesta nova i interessant experiència va permetre a molts targarins i urgellencs conèixer d'aprop les entitats de Tàrrega. Totes les entitats participants van valorar molt positivament aquesta sortida al carrer pels nous contactes que van establir. Aquest dia van animar la gent del Centre Cultural i Regidoria de Cultura perquè l'experiència es tornès a repetir l'any que ve. La ubicació d'aquesta mostra d'entitats es va realitzar al matí al Pati i a la tarda al carrer del Carme.

Tàrrega és una ciutat d'entitats i associacions, se'n comptabilitzen fins a un centenar. És per això que des del Centre Cultural de Tàrrega es va creure convenient organitzar una jornada per donar a conèixer aquesta vitalitat associativa. La diada de Sant Jordi és prou escaient per portar-ho a la pràctica ja que és un dia que la gent surt al carrer per comprar la rosa i el llibre. A més, amb aquesta nova iniciativa s'ha aconseguit vestir d'activitat una festa popular que Tàrrega, a diferència de les principals capçaleres de comarca veïnes, no commemorava de manera especialment rellevant.

Esperem tornar-hi l'any vinent, comptant amb la presència d'unes quantes associacions més. Val la pena.

les tertúlies del divendres

Divendres, dia 27 d'abril del 2001.

El futbol: esport, espectacle o negoci?

La presència de representants dels equips més representatius entre la població de Tàrrega, a més del popular periodista esportiu Tomàs Guasch, va donar l'ambient expectant i morbós a la única tertúlia del proppassat mes d'abril. Josep Cos, president de les Penyes Barça de Ponent i membre de la junta del FC Barcelona, Antoni Tàcies, vice-president de la UE Tàrrega, Antoni Méndez, de la Penya Espanyolista de Tàrrega, i Joan Ribó, de la Penya Madridista de Tàrrega, van ser els convidats a un col·loqui moderat per Raül Aguilar i que va comptar amb nombrós públic, evidentment simpatitzant de diversos i contradictoris clubs futbolístics.

Tomàs Guasch, sots-director del diari As i col·laborador del programa televisiu "El Rondo", va ser el personatge més esperat de la nit alhora que el centre d'atenció durant la resta de la tertúlia. El polèmic periodista, impulsiu i de gran lucidesa, va demostrar sobrerament els seus coneixements i la seva experiència en el camp mediàtic de l'esport. Val a dir, però, que les intervencions de tots els convidats van ser decisives pel bon desenvolupament del diàleg i per a l'arribada a una conclusió definitiva.

Els temes tractats durant la tertúlia, tots ells referits a l'aspecte econòmic o lúdic del futbol, van encaminar-se cap a tres idees bàsiques: els beneficis dels membres dels clubs, la pressió mediàtica entorn del futbol i l'actualitat esportiva. El Barça i la lleu crisi que pateix, la marxa de Guardiola, la disputada lliga d'enguany, etc., van ser els passos previs a la conclusió que el futbol té bona part d'espectacle i d'esport, però que cada vegada esdevé més negoci de cara a jugadors, directius i afeccionats.

excursió a Toulouse

El nostre Centre, dins del programa de sortides d'abast mitjà, els dies 29 i 30 d'abril i el primer de maig, portà terme el viatge a les rodalies de Tolosa de Llenguadoc (Toulouse) i Albí, dos territoris propers que, per bé que dins l'estat francès, estan força vinculats al nostre país per vincles històrics que venen de lluny.

Sortida matinera el primer dia, el diumenge. Esmorzar en ruta i a mig matí féiem la primera aturada: Pamiers. És una ciutat més gran que Tàrrega i la més important del departament de l'Ariège pel que fa a la vitalitat, encara que la capital és Foix. Explicació de privilegi a càrrec de la senyora Geneviève Sardà de Millà, una targarina d'adopció ben coneguda de tots, i que cuidà tots els detalls de l'expedició amb sol·licitud i encert. El fet de ser-ne originària, féu que les explicacions tinguessin una matització personal que ens encomanà un interès que d'altra forma no hauriem copsat.

Així doncs, visita a la font de Santa Natalena, els jardins, i alguns, el mercat dominical i el centre. La presència dels pares de la senyora Geneviève, ja grans, constituí una nota molt simpàtica. Havent dinat vam seguir la nostra ruta.

Pel camí, Muret: lloc on la mort del rei Pere II, pare del Conqueridor que significà una desfeta que canvià la història.

Ben aviat la gran ciutat: Tolosa. Centre neuràlgic del sud de França. Banyada pel riu Garona i situada al bell mig d'una plana immensa. La "vila blanca" perquè els seus edificis són fets a base de maons d'aquest color. Visita guiada per un professional, que ens mostrà el millor de la part antiga: la catedral de Sant Esteve, que és un empelt de dos edificis d'estils força dispars, les vores del riu, que és present per tot arreu, els palaus del segle XVI (partcularment el d'Assezàt), el barri on va neixer el famós Carles Gardel, campanars, particularment de Sant Sadurní (Saint Sernin), el Donjon la resta d'una fortalesa habilitada com a oficina de turisme, les muralles...

Temps lliure per veure més coses, com és el convent dels Jacobins, actualment parròquia de sant Tomàs d'Aquino. Se'n diu així perquè s'hi conserven les despulles del sant. És un temple força curiós, bastit en forma de dues naus, una particularitat difícil de trobar en d'altres indrets. Annex a un claustre de grans dimensions, com pertoca a la que fou la casa de l'ordre dels Dimonics.

Allotjament a tocar la famosíssima plaça del Capitol. Per bé que la permanència fou curta, crec que fou suficient per captar prou bé l'encís indiscutible dels seus carrerons.

El dilluns, la visita a Colombiers va ocupar el matí. Hi vam visitar les instal·lacions Clement Ader (nom del precursor de l'aviació, fill de Muret). Allí s'hi munten aeronaus. El famós Concorde es féu allí. Vam veure doncs com "feien avions". També hi ha el centre d'investigacions, on hi treballen més de 2000 enginyers, segons ens van dir. No cal dir que apart de la seva raresa intrínseca, la visita fou molt interessant.

A la tarda, ens vam traslladar vers Albí, una ciutat considerable, per bé que no tant com Tolosa, tanmateix feta de maons, però d'un color més fosc. És doncs, la "Vila vermella". Hi vam visitar el museu, que conté una col·lecció molt important de pintures de Toulouse-Lautrec, que fou oferta a la ciutat per la mare del pintor que era fill d'allí.

A la vora, la catedral. Un monument incomparable per la seva concepció, per les seves dimensions i pel fet d'haver estat respectat pels revolucionaris de finals del segle XVIII, la qual cosa fa que estigui intacte, talment com quan el van acabar de bastir. Pintures, filigranes escultòriques, forja, etc.

L'endemà, ens vam allunyar encara una mica més, i vam fer cap a Cordes du Ciel. Un poblet ple de vida, situat dalt d'un turó. Té la particularitat que, a dalt de tot, hi ha espai, i està força cuidat, la qual cosa fa que sigui un destí turístic important. Està ple de casals del segle XV, que s'han reconvertit per a donar-los un altre caire: hi ha artesans que fan (i venen) ceràmica, xocolata, dolços, talles de fusta, instruments musicals, etc. Tanmateix restaurants, bars, terrasses. Tot i que hi vam estar una bona part del matí, se'ns va fer curt.

Vam iniciar el retorn. Tot el que és bo s'acaba. Parada a Rabastens, a dinar, tomet pel poble, i camí de la Vall d'Aran. Petita retenció per part d'uns manifestants (que els dies següents fou molt més important): era el primer de maig.

Finalment, a bona hora, novament a casa.

Ben mirat, hauriem de sovintejar les sortides cap a contrades properes en l'espai i en la història, talment com aquesta. I més si es compta amb la perfecta organització de que vam gaudir. El grup podia haver estat més nombrós, cert, perquè a l'autocar encara hi cabia gent, però de tota manera, fou una convivència molt agradable, i enriquidora. En conclusió, un encert.

Joan Ros Poch

centre cultural de Tàrrega

AGENDA

agenda

EXCURSIONS A L'ENTORN

Sortida a Preixana i Vilanova de Bellpuig.
Diumenge 27 de maig.

Sortida a Segura i Conese.
Diumenge 17 de juny.

Primers diumenges de mes:
Mercat de segells i monedes al vestíbul de l'Ateneu.

Tercers dissabtes de mes:
Mercat d'antiguitats, al carrer del Carme.

El dimecres, a dos quarts de deu del matí, programa de ràdio a Ràdio Tàrrega.

VIATGE A ITÀLIA

Florència, Roma i Venecia.
Passant per Niça.
Visitant Pisa i Milà.

Del 21 al 28 de juny.

PREU SOCIS: 107.950 ptes.
PREU NO SOCIS: 110.000 ptes.

Inscripcions a Viatges l'Eixida.

Amb el patrocini de:

AJUNTAMENT DE TÀRREGA

fundació caixaManresa

INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCS
Fundació Pública de la Diputació de Lleida
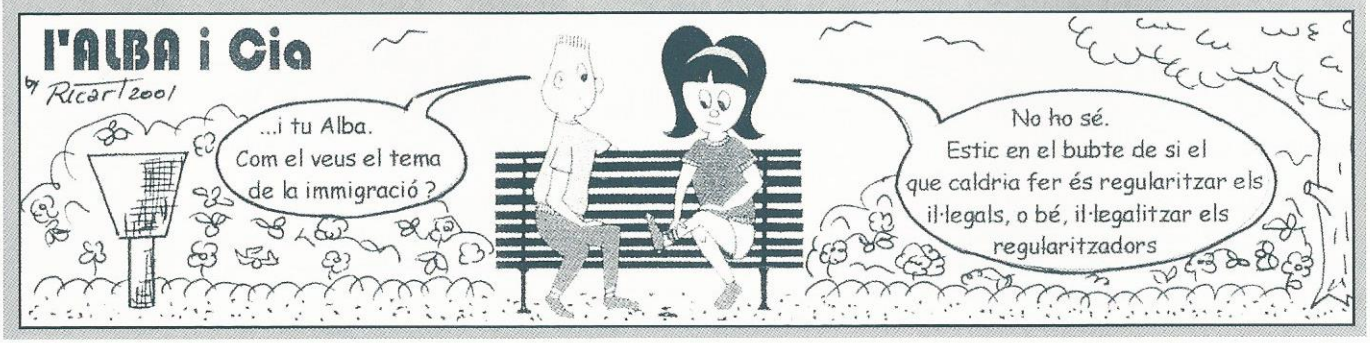
humor